

Tromsø 16. april 2026

Innspill fra Visit Tromsø-Region AS

Innspill fra Visit Tromsø-Region AS vedrørende bruk av inntekter fra besøksbidrag i Tromsø kommune

Visit Tromsø-Region (VTR) viser til e-post fra Tromsø kommune datert 30. mars 2026, og takker for muligheten til å gi innspill vedrørende kommunens arbeid med utviklingen av rammeverket for besøksbidrag, samt gjennomført dialogmøte med ekspertutvalget mandag 13. april 2026. VTR vil med dette gi et innspill på et overordnet nivå til prinsipper og strukturer for hvordan ordningen bør innrettes og forvaltes. VTR sitt ekspertutvalg har bidratt med sine innspill.

«Følgende spørsmål og tematikk er utgangspunkt for besvarelsen:

- Mulighet for å søke midler fra besøksbidrag til prosjekter
 - Hva bør være kriterier? Eksempelvis: hjemmewærende stedsadresse i regionen
 - Skal det legges opp til en søkbar pott eller av totalmidler?
- Besøksbidrag som et strategisk verktøy?
- Sesongvariasjoner og behov gjennom året
- Synlighet og rapportering vs. administrativ byrde
- Aktuelle innsatsområder utover klassiske fellesgoder som toalett og parkering
- Muligheter knyttet til reisemålsledelse, merkeordninger og kompetanseløft

Innspillene vil inngå i kommunens plan etter § 2-2 i besøksbidragsloven».

Vårt utgangspunkt er at besøksbidraget må utformes på en måte som styrker reisemålet, bygger legitimitet i lokalbefolkningen og gir tydelig verdi tilbake til de områdene, tjenestene og fellesgodene som faktisk er under press. Avgiften bør bidra til arbeidet med strukturer, tydelig kvalitetskrav og forventninger, der både næring, forvaltning og lokalsamfunn har en felles forståelse av mål, ansvar og ønsket praksis.

Dersom besøksbidrag skal innføres, er det ekstremt viktig for Reiselivsnæringen i Tromsø at ordningen utformes treffsikkert, transparent og i tett samspill med næringen – og da særlig direkte berørt næring (overnatting). Besøksbidraget må benyttes til å styrke og utvikle reisemålet, redusere belastning i pressperioder, samt bygge legitimitet både i lokalsamfunnet og hos næringsaktørene. Sesongvariasjoner må hensyntas.

1. Formål og grunnleggende prinsipper

Inntektene fra besøksbidraget må øremerkes tydelig til reiselivsrelaterte fellesgoder og komme i tillegg til kommunens ordinære drift. Midlene må ikke bli en finansieringskilde for ordinære kommunale oppgaver, eller et virkemiddel for å dekke underskudd i eksisterende kommunale tjenester, men finansiere ekstra tiltak som er direkte knyttet til besøksaktivitet og dokumentert belastning. Skal ordningen ha legitimitet over tid, må det være tydelig og dokumenterbart at pengene går til ekstra innsats og til konkrete forbedringer som kan etterprøves.

2. Prioriterte innsatsområder – synlige tiltak først

Det er viktig at ordningen gir synlige resultater tidlig. Det anbefales å prioritere noen få, tydelige satsingsområder der belastningen er godt dokumentert, fremfor å spre midlene for tynt. Som eksempel trekkes Nordlysruta mot Kilpisjärvi frem, hvor det er behov for helhetlig tilrettelegging over tid, blant annet knyttet til parkering, toaletter, ladeinfrastruktur og trafiksikkerhet – også i nabokommunene. Samtidig påpekes det at slike tiltak forutsetter en bevisst tilnærming til drift og vedlikehold over tid, slik at årlige budsjettmidler ikke gradvis spises opp av økende driftskostnader uten rom for nye tiltak.

I første fase bør det derfor prioriteres grunnleggende tiltak i pressområder, som:

- Toaletter
- Parkering
- Avfallshåndtering

- Skilting
- El-ladestrukturer
- Informasjon/vertskap

I tillegg bør kommunen vurdere tiltak som pick-up points, tilrettelagte stoppesteder, buffersoner og andre løsninger som kan bidra til bedre trafikkstyring og mindre konflikt mellom besøkende, lokalsamfunn og næringsaktører. For å sikre felles forståelse, kvalitet og praksis, bør midler også knyttes til kompetanseheving rettet mot næringa, som er tett knyttet opp mot arbeidet til destinasjonsselskapet.

Dette er tiltak som raskt kan gi effekt, redusere konflikter og tydelig vise at ordningen gir verdi tilbake til lokalsamfunnet.

3. Rollen til Visit Tromsø og reisemålsledelse

Et sentralt premiss for ordningen må være reell medvirkning fra næringen. Reiselivsnæringen må involveres tidlig i prioriteringene, og Visit Tromsø-Region og reisemålsledelsen må få en tydelig og formalisert rolle i planlegging, høring og oppfølging. Enten som obligatorisk høringsinstans eller som del av en avklart referanse- eller styringsstruktur.

Mandat, representasjon og beslutningsstruktur bør avklares slik at medvirkningen blir reell, forutsigbar og legitim, og slik at man unngår parallelle strukturer.

4. Søknadsbaserte midler og lokal forankring

Vi mener også at ordningen må åpne for at deler av midlene kan gjøres søkbare for næringsaktører, frivillige organisasjoner som opplever direkte økt press pga. reiselivsnæringen, og andre som bidrar til besøksrelaterte fellesgoder. Dette er også i tråd med *NOU 2023:10 Leve og oppleve sin – Reisemål for en bærekraftig fremtid* sin anbefaling om effektiv bruk av eksisterende institusjoner og samarbeid på tvers.

En søknadsordning må være enkel, tydelig og forutsigbar. Den må bygge på klare kriterier, dokumenterte behov, samt lokal eller regional forankring. Aktører som bidrar til fellesskapet utover egen drift, bør prioriteres. Det bør stilles krav om at tiltakene har reell nytte utover egen drift, og det bør legges vekt på større og mer virkningsfulle prosjekter fremfor små og fragmenterte tiltak.

Det bør også vurderes om søkerne skal bidra med egeninnsats, og om det bør fastsettes en nedre grense for prosjektstørrelse/søknadsbeløp, slik at kostnadene med å administrere prosjektsøknadene ikke blir for store. Det bør også vurderes en tidsavgrensning for søkbare prosjekter.

Oppsummert - ordningen bør være/ha:

- Enkel å forstå og administrere
- Tydelig og forutsigbar
- Basert på klare kriterier og dokumenterte behov
- Rettet mot større og mer virkningsfulle tiltak
- Lokal forankring
- Reell nytte ut over egen drift

5. Strategisk bruk, plan og forutsigbarhet

Vi mener det er avgjørende at besøksbidraget ikke begrenses til kun klassiske fellesgoder. Ordningen må også kunne brukes mer strategisk til besøksforvaltning, koordinering, planlegging, styring og gjennomføring av reiselivsrelaterte prosjekter på kort og lang sikt. Det bør være rom for å finansiere ressurser og tiltak som styrker kommunens og reisemålets evne til å prioritere, samordne og følge opp arbeidet, samt sikre at prosjektene får på plass tilstrekkelig kunnskap og innsikt om utvikling av planer som berører reiselivet og eventuelle konsekvenser av dette. Kunnskapsgrunnlag, analyser og beslutningsstøtte bør også inngå som en naturlig del av dette.

Det bør også kunne skilles mellom:

- **raske og målrettede tiltak** der behovet allerede er godt dokumentert, og hvor planlegging og regulering bør settes i gang umiddelbart
- **langsiktig planlegging og strukturbygging**, for å sikre helhetlig forvaltning og videre utvikling av reisemålet over tid

Dette todelte perspektivet samsvarer med NOU-ens anbefaling om å kombinere kortsiktige avlastningstiltak med langsiktige strukturelle grep.

Informasjon, vertskap og kompetanseheving bør også være en tydelig del av ordningen. Visit Tromsø-Region og turistinformasjonen utgjør allerede et sentralt kontaktpunkt for gjester, både fysisk og digitalt, og dokumenterbare fellesgodeoppgaver knyttet til dette bør kunne finansieres gjennom modellen.

Tilsvarende bør kompetansetiltak for guider, sjåførere og andre som møter gjestene direkte kunne prioriteres, fordi dette kan styrke kvaliteten på besøket, redusere konflikter og bidra til tryggere og mer bærekraftig ferdsel.

Besøksbidraget bør derfor kunne brukes mer strategisk til:

- Besøksforvaltning og trafikkstyring
- Koordinering, planlegging, styring og gjennomføring
- Vertskap, informasjon og veiledning i pressområder
- Kompetansetiltak
- Kunnskapsgrunnlag, analyser og beslutningsstøtte

Det er i dag ikke bare mangel på investeringer, men også mangel på kapasitet og ressurser til å gjennomføre tiltak. Visit Tromsø-Regionens Ekspertutvalg uttrykker bekymring knyttet til kommunens gjennomføringsevne dersom besøksbidraget ikke følges av tilstrekkelig kapasitet. Ordningen må derfor åpne for finansiering av nødvendige ressurser som kan sikre helhetlig styring og fremdrift.

Det er viktig at besøksbidraget også kan brukes til å utbedre og reparere slitasje som allerede er påført natur- og friluftsområder, ikke bare til forebyggende tiltak. Dette gjelder blant annet stier, vegetasjon, utfartsområder og andre fellesgoder som har blitt belastet over tid som følge av høy besøksaktivitet knyttet til reiselivsnæringen.

Tiltakene bør utvikles og forankres i en tydelig plan for besøksforvaltning og reisemålsutvikling, med:

- Definerte innsatsområder
- Prioriterte tiltak
- Budsjett og milepæler

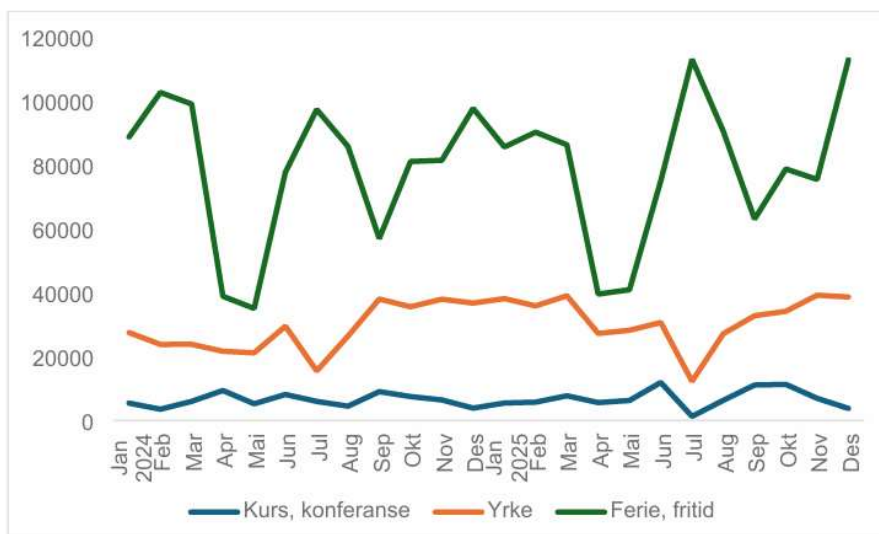
Dette vil gi forutsigbarhet både for kommunen og for aktører som ønsker å bidra eller søke midler.

6. Sesongbasert innkreving

Når det gjelder innkrevingen, mener vi at Tromsø kommune bør vurdere en sesongbasert modell fremfor en helårsmodell. Belastningen fra reiselivet varierer betydelig gjennom året, og både erfaringer fra næringen og dokumentasjon på overnattinger, kapasitetsutnyttelse og andel fritidsreiser tilsier at presset er størst i vinter- og høysesongen.

Den nylig lanserte tåleevneanalysen og tiltak for reiseliv i Tromsø, gjennomført av Spor på vegne av Tromsø kommune, viser tydelig fordeling mellom sesongsvingningene og når det er størst press. Grafen under er hentet fra rapporten (Spor: 2026, s. 23) og illustrerer fordelingen mellom forskjellige typer gjester gjennom gjestedøgn på hotell i 2024-2025. Tallene er fra SSB.

Fordelingen av ferie/fritidsgjester, yrkesreisende og kurs- og konferansegjester på hotellene ser vi i figur 5.

Figur 5. Hotellovernattinger etter formål med oppholdet i perioden 2024-2025 i Troms fylke. Kilde: SSB 14166

Besøksbidraget bør brukes som et sesongmessig styringsverktøy, der avgiften bidrar til å regulere og styre tilgjengeliggjøringen av reisemålet. Det foreslås at avgiften reduseres eller ikke ilegges i perioder der lokalbefolkningens egen bruk av kommunen er størst, særlig i vår-, sommer- og høstsesongen, samtidig som avgiften kan ha en tydeligere rolle

i perioder med høy besøksbelastning. En slik innretning kan bidra til bedre balanse mellom fastboendes bruk av byen og reiselivsaktivitet, og samsvarer med NOU-ens vektlegging av differensierte virkemidler tilpasset lokale forhold.

En sesongavgrenset innkreving vil gi bedre sammenheng mellom faktisk belastning og avgiftsnivå, redusere byrder i lavsesong og styrke legitimiteten for ordningen.

En sesongavgrenset modell:

- Styrker sammenhengen mellom belastning og betaling
- Reduserer byrder i lavsesong
- Bedrer konkurransekraften utenom toppsesong
- Understøtter helårige arbeidsplasser over tid
- Bidrar til bedre balanse mellom fastboendes bruk av byen og reiselivsaktivitet,

7. Åpenhet, rapportering og evaluering

Forvaltningen av midlene må bygge på høy grad av åpenhet, tydelig rapportering og god politisk forankring. Ekspertutvalget presiserer at det er ekstremt viktig for berørt næring at det er høy grad av transparens rundt bruken av midlene. Samtidig er det viktig å finne en balanse som ikke skaper unødige administrative byrder for verken kommunen eller næringen. Rapporteringen bør derfor være forståelig, overordnet og egnet til å synliggjøre prioriteringer, bruk av midler og oppnådde effekter. Lik og forutsigbar praksis fra år til år vil være viktig for ordningens legitimitet.

I oppstartsåret bør ordningen kunne evalueres dynamisk - ikke en gang i året, slik at man raskt kan gjøre endringer dersom man ser at innretningen ikke fungerer etter mål og hensikt. Deretter bør ordningen evalueres årlig.

Avslutning og videre dialog

Reiselivsnæringen ser besøksbidraget som en viktig mulighet til å utvikle Tromsø som et mer bærekraftig og attraktivt reisemål, og styrke Tromsø som et godt sted å bo.

Vi vil vi understreke at besøksbidraget gir Tromsø kommune en viktig mulighet til å bruke

turismens verdiskaping til å styrke reisemålet på en mer synlig, målrettet og bærekraftig måte.

For at ordningen skal lykkes, må den bygge på dokumenterte behov, tydelige prioriteringer, synlige resultater og reell involvering av næringen. Vårt felles hovedbudskap er derfor at midlene må brukes klokt, konkret og strategisk, til tiltak som avlaster press, styrker opplevelsen av reisemålet og bygger tillit mellom kommune, næring og lokalbefolkning.

Vår kontaktperson videre i denne saken vil være Inger-Lise Brones, rådgiver for Bærekraft og samfunn i Visit Tromsø-Region. E-post: ingerlise@visittromso.no Mobil: 909 48 492.

Med vennlig hilsen

Lone Helle, Reiselivssjef
Visit Tromsø-Region AS

Kilder:

NOU 2023: 10 Leve og oppleve – reisemål for en bærekraftig fremtid

Tåleevneanalyse og tiltak for reiselivet i Tromsø